

Jytyn kirjastoalan kysely 2023 – tulokset

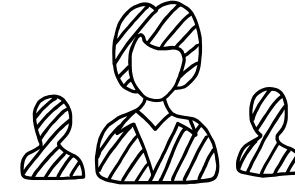
5.5.2023

Perustiedot kyselystä ja vastaajista

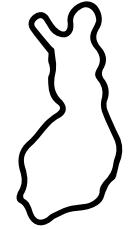
Taustatietoa vastaajista

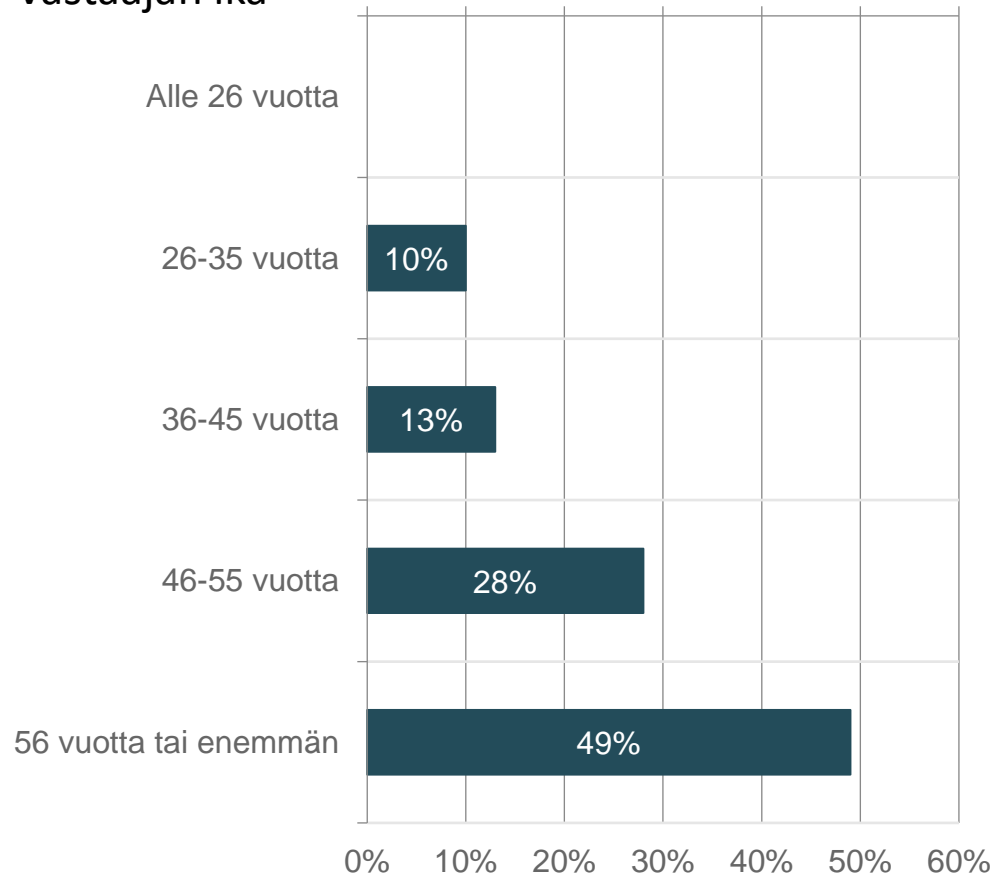
- Kirjastoalan kysely toteutettiin 18.1.-1.2.2023
- Kysely lähetettiin kaikille Jytyn kirjastoalan jäsenille.
- Vastaajamäärä 268.
- Vastaajista naisia 86 %, miehiä 12 %, muu tai ei halua kertoa 2 %
- Palvelussuhde: 93 % vakituinen, 7 % määräaikainen
- Työnantaja: 98 % kunta, 0,5 % hyvinvointialue, 1,5 % yksityinen tai muu
- TES: 98,5 % KVTES, 1,1 % yksityinen opetusala, 0,4 % muu
- Yleisimmät nimikkeet:
 - Selvästi yleisin nimike on **kirjastovirkailija** (70 % vastaajista)
 - Yhteensä n. 27 erilaista nimikettä, mm. kirjastoneuvoja, kirjastosihteeri, erikoiskirjastovirkailija, kirjastonhoitaja, informaatikko

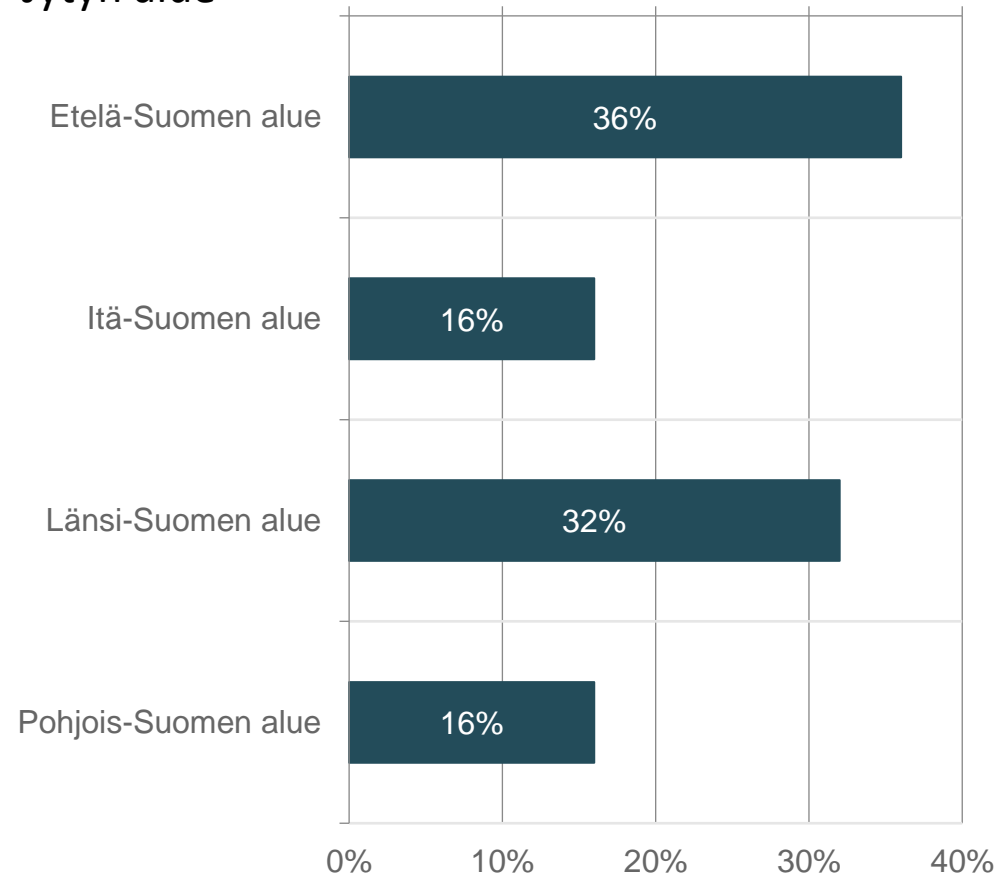
Vastaajien ikäjakauma sekä aluejakauma

Vastaajan ikä

Jytyn alue

Työympäristön turvallisuus

Työympäristö koetaan pääasiassa turvalliseksi

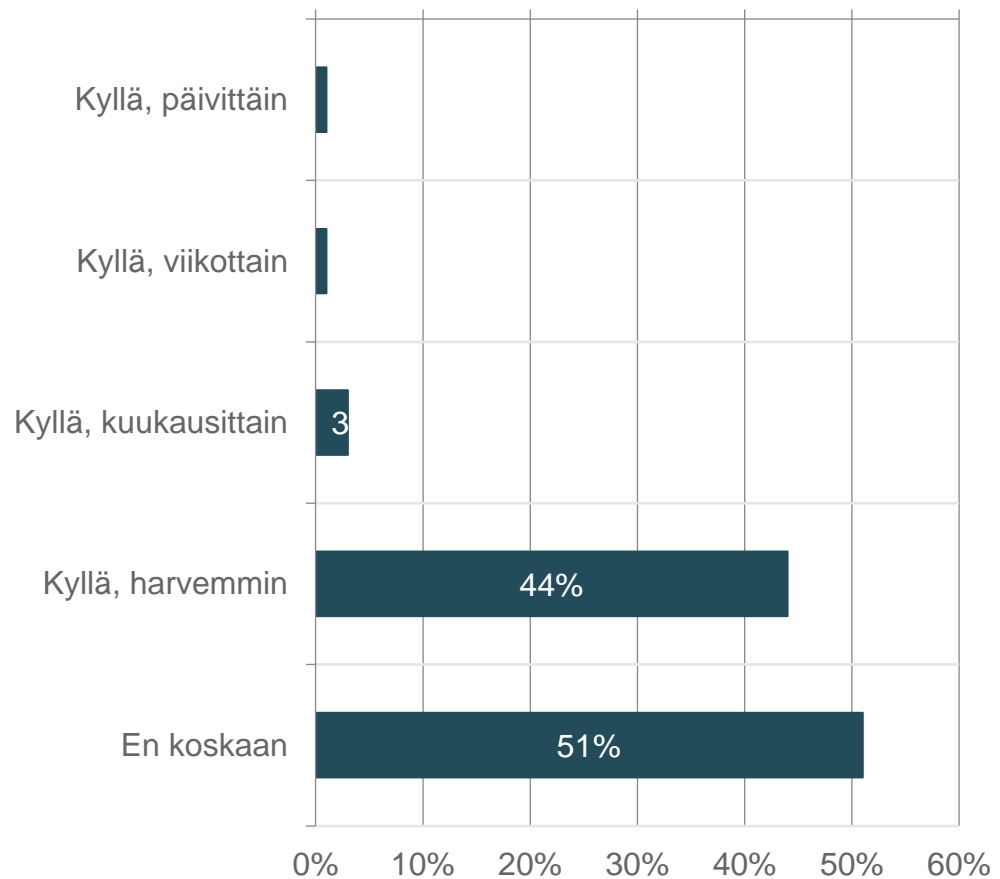

- Työympäristö koetaan pääsääntöisesti turvalliseksi (93 % vastaajista).
- Kyselyyn vastanneet kokevat jonkin verran väkivallan uhkaa työssään. Ei kuitenkaan päivittäin, viikoittain tai edes joka kuukausi.
 - 44 % kertoo kokevansa väkivallan uhkaa työssään harvemmin kuin kuukausittain
 - 51 % ei koe työssään väkivallan uhkaa lainkaan
- Kirjaston asiakaskunnassa on kuitenkin sellaisia asiakasryhmiä, joiden kohtaamiseen kirjaston työntekijöitä ei ole riittävästi koulutettu (mm. päihtyneet, muistisairaat, aggressiiviset tai yllättävästi käyttäytyvät henkilöt)
 - **Kirjastotyö on enenevässä määrin asiakaspalvelutyötä ja sosiaalisia kohtaamisia hyvinkin erilaisten asiakasryhmien kanssa.**

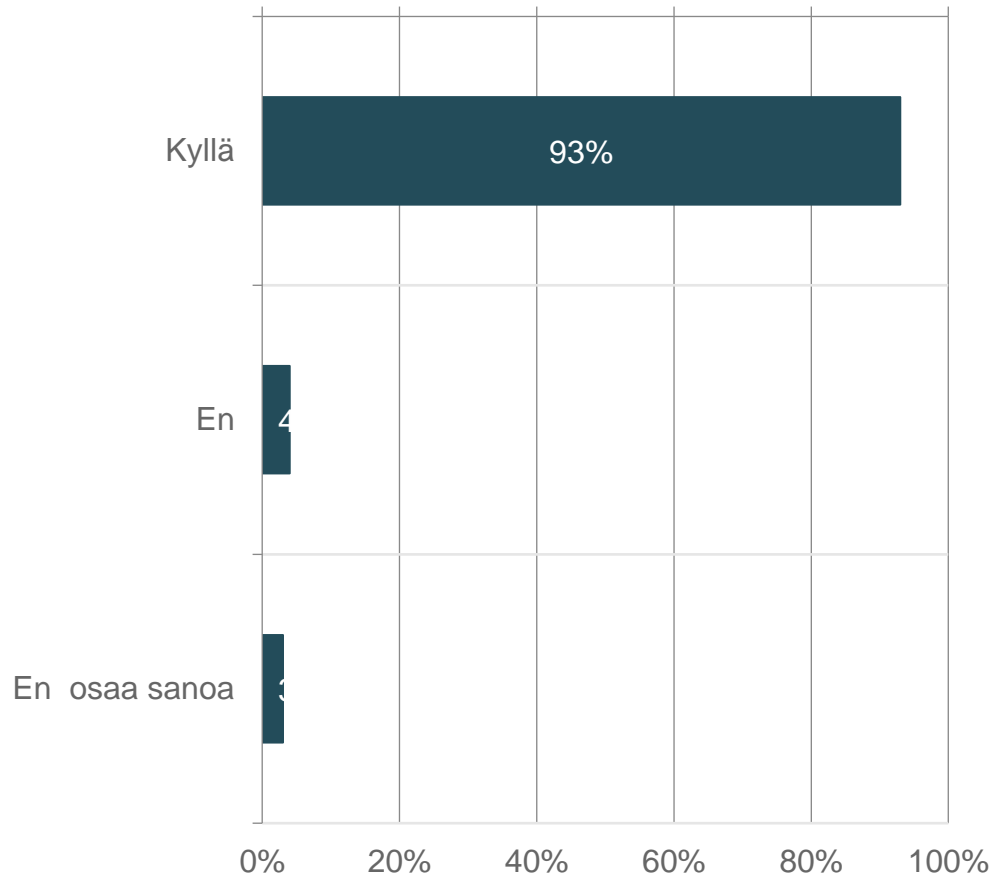

Koetko työssäsi väkivallan uhkaa?

Koetko työympäristösi pääsääntöisesti turvalliseksi?

Koulutusmahdollisuudet

Uuden oppimiselle ollaan avoimia

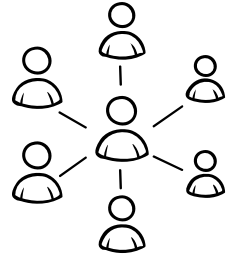
- Koulutusmahdollisuudet koetaan hyväksi! Työnantajat tukevat henkilöstöä osaamisen kehittämisessä.
- Aikaa uusien järjestelmien oppimiseen ei kuitenkaan ole riittävästi (33 % vastaajista on tätä mieltä).
 - Omaan kouluttautumiseen toivottiinkin riittävästi työaikaa ja samalla toivottiin lisää resursseja, jotta työaikaa vapautuu oppimiselle.
- Uuden työntekijän kouluttamiseen ja opastamiseen suositeltiin mentorointia, hyvää perehdytystä ja vertaistukea.
- Toivottiin selkeitä ohjeita järjestelmien käyttöön!

Kirjaston palvelutarjonnan muutos

Tehtävänkuvat ja palkkaus

Laajentunut palvelutarjonta on lisännyt työtehtäviä ja koulutustarvetta

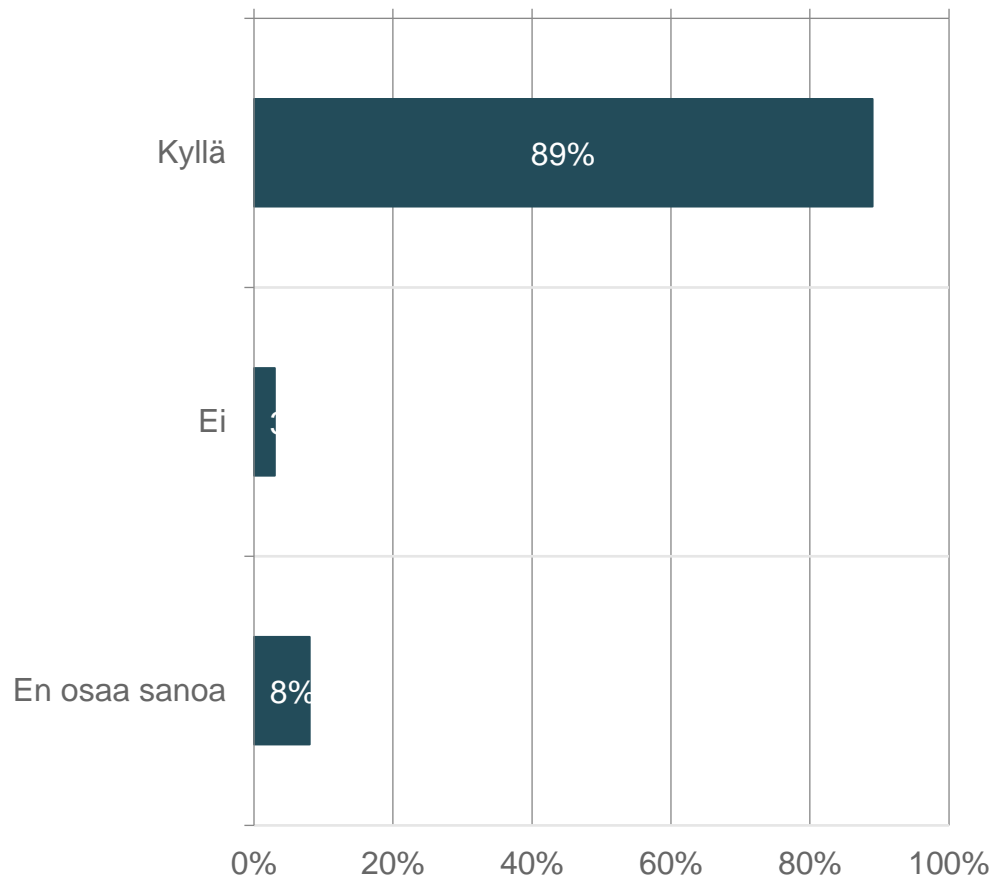

- Kirjastojen palvelutarjonta on valtavasti monipuolistunut viime vuosina.
- Sen myötä myös asiakasryhmien kirjo on selvästi kasvanut ja asiakaskohtaamisten määrä jonkin verran kasvanut.
- Korona-aika toisaalta vähensi hetkellisesti asiakaspalvelutyötä, toisaalta lisäsi verkossa tai etänä tapahtuvaa palvelutarjontaa. Korona-ajan jälkeen tapahtumien kirjo kirjastoissa on selvästi kasvanut.
- Palvelutarjonnan laajentuminen on **lisännyt työtehtäviä jonkin verran tai merkittävästi** suurimmalla osalla vastaajista (86 %).
- Useimmissa tapauksissa työtehtävien lisääntymisen myötä **tehtävänkuvasta ei ole kuitenkaan päivitetty eikä palkkausta tarkistettu!**
- Kirjastoissa tehdään myös valtavasti taustatyötä, joka ei suoraan heijastu mitattaviin fyysisiin kävijämääriin. -> Onko tämä paikallispäättäjillä tiedossa, kun määrärahoja jaetaan tai tarkastellaan?

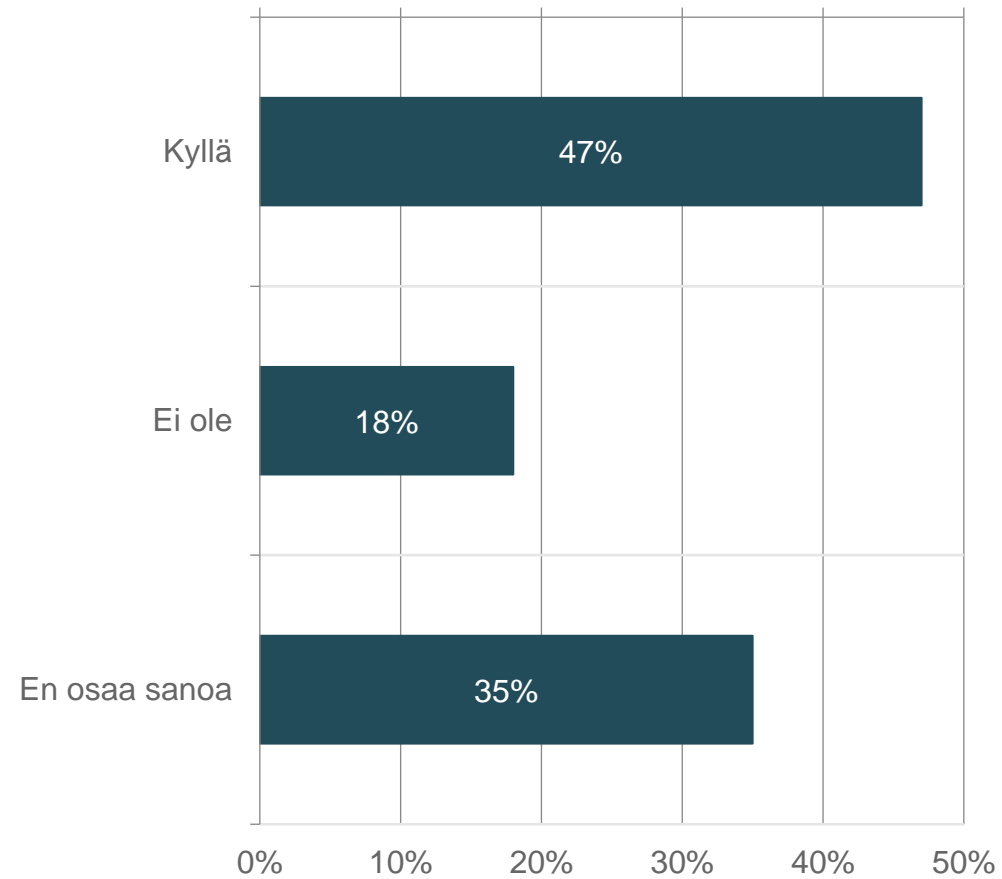

Onko mielestäsi työpaikkasi palvelutarjonta muuttunut viimeisen 3-4 vuoden aikana?

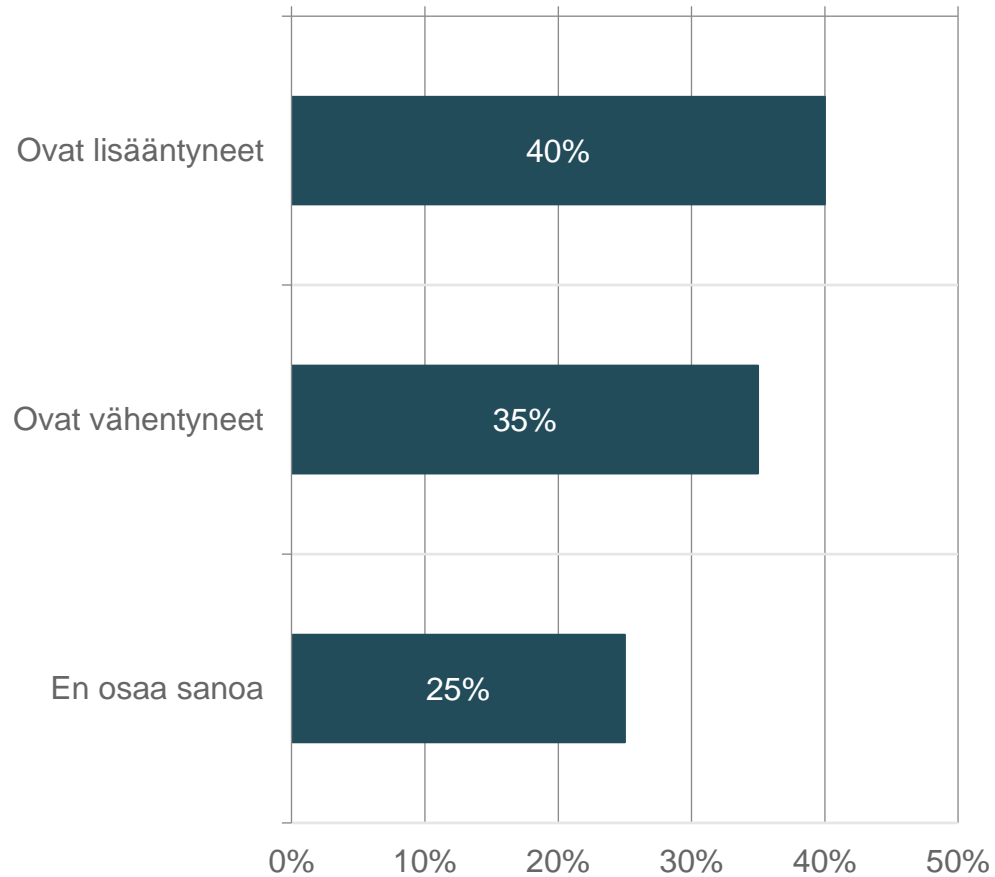

Onko kirjaston asiakaskunta monipuolistunut lisäpalvelutarjonnan myötä?

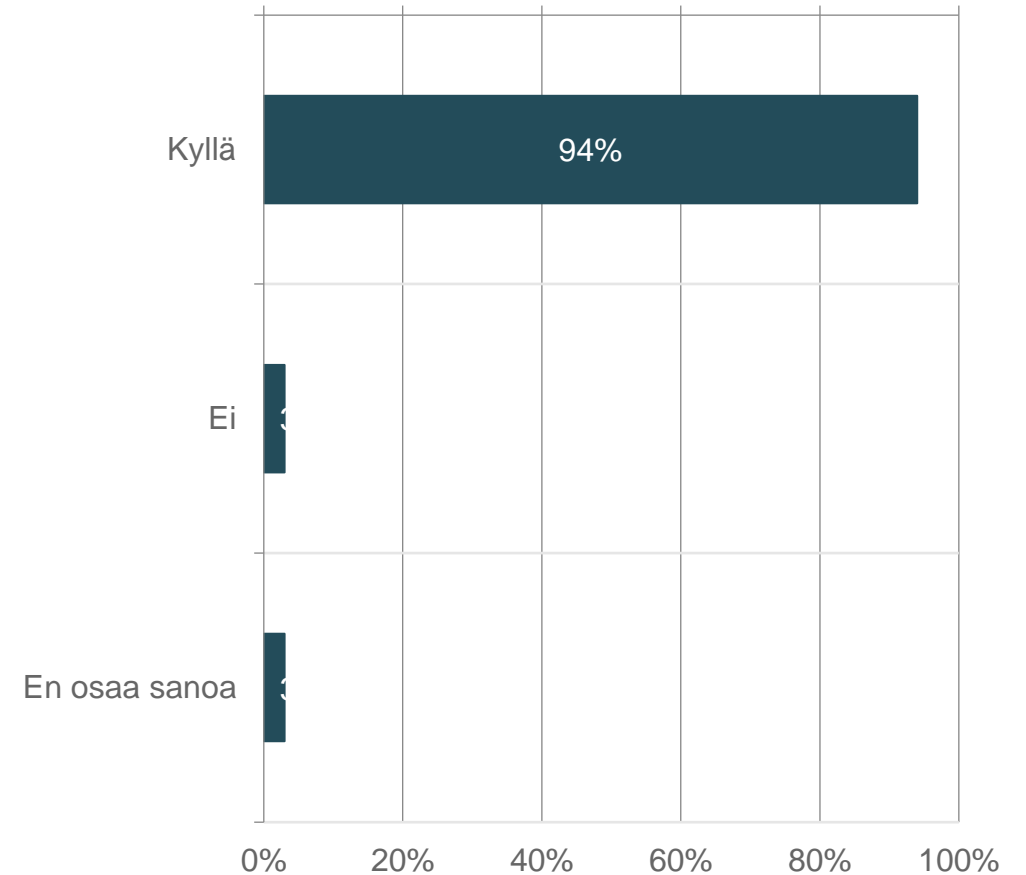

Ovatko asiakaskohtaamiset lisääntyneet tai vähentyneet viimeisen viiden vuoden aikana?

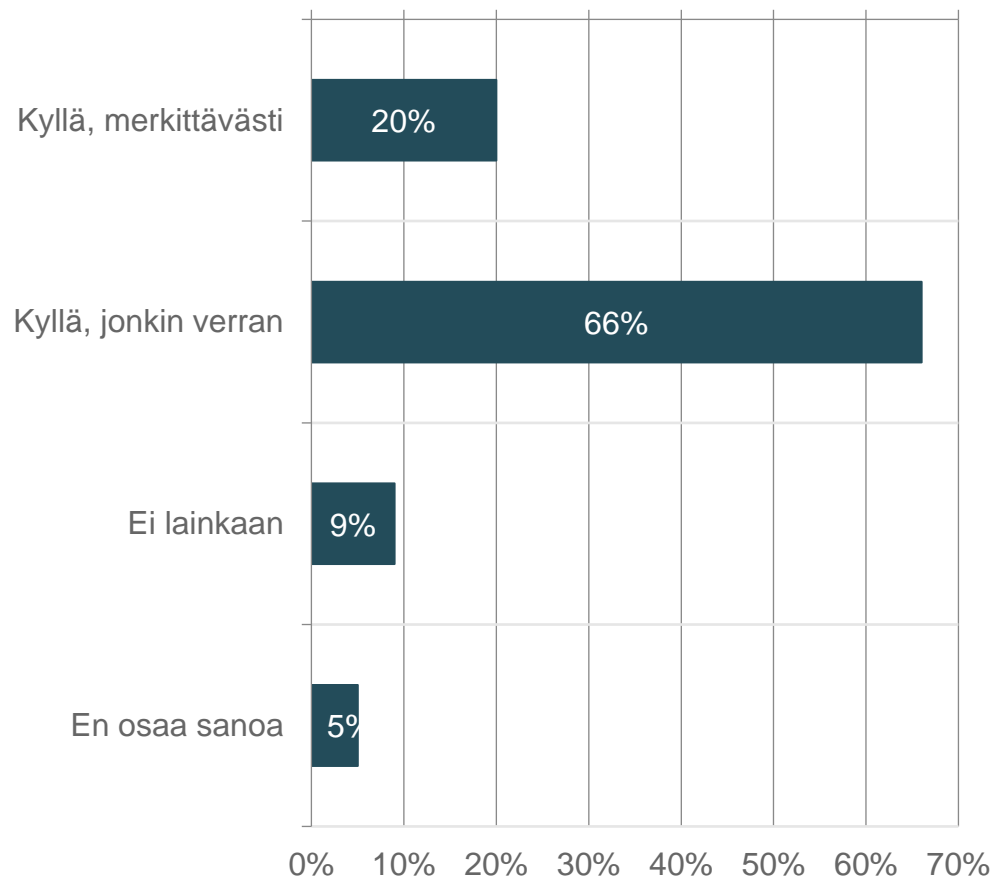

Tehdäänkö työpaikallasi työtä, joka ei suoraan vaikuta fyysiseen kävijämäärään, esim. päiväkotien ja koulujen kirjakassien valmistelut tai elektronisten aineistojen taustavalmistelut?

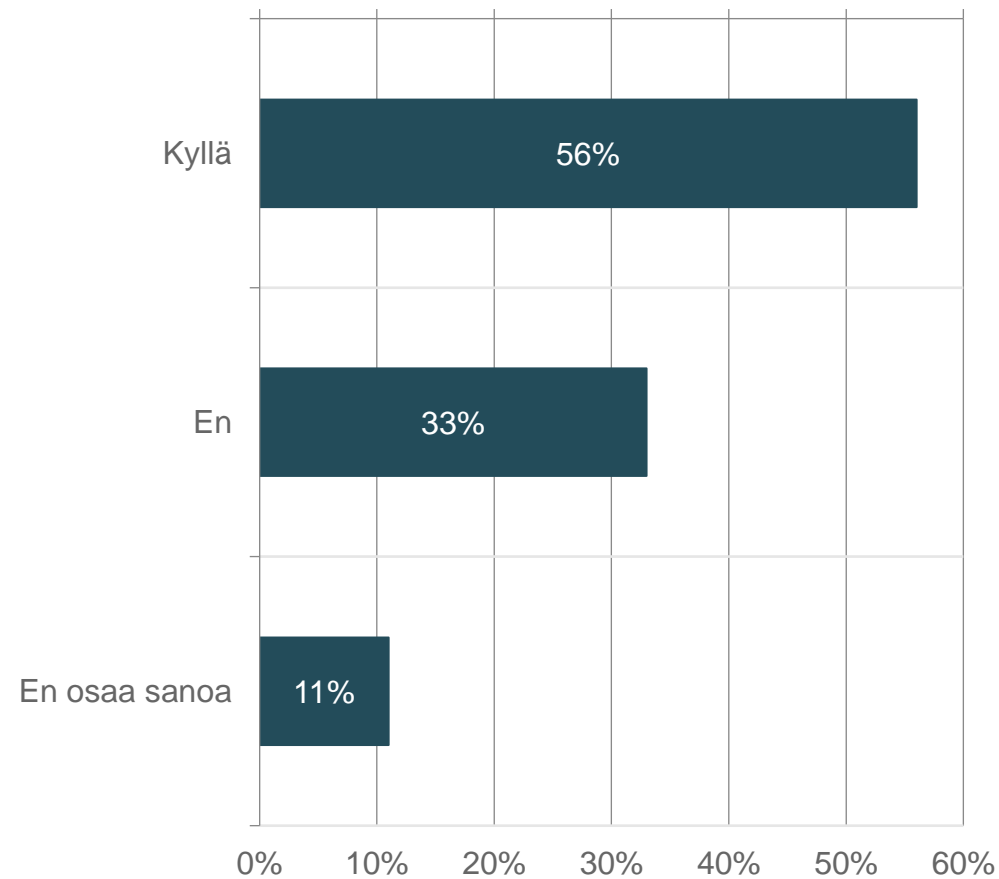

Onko palvelutarjonnan laajentuminen lisännyt työtehtäviäsi?

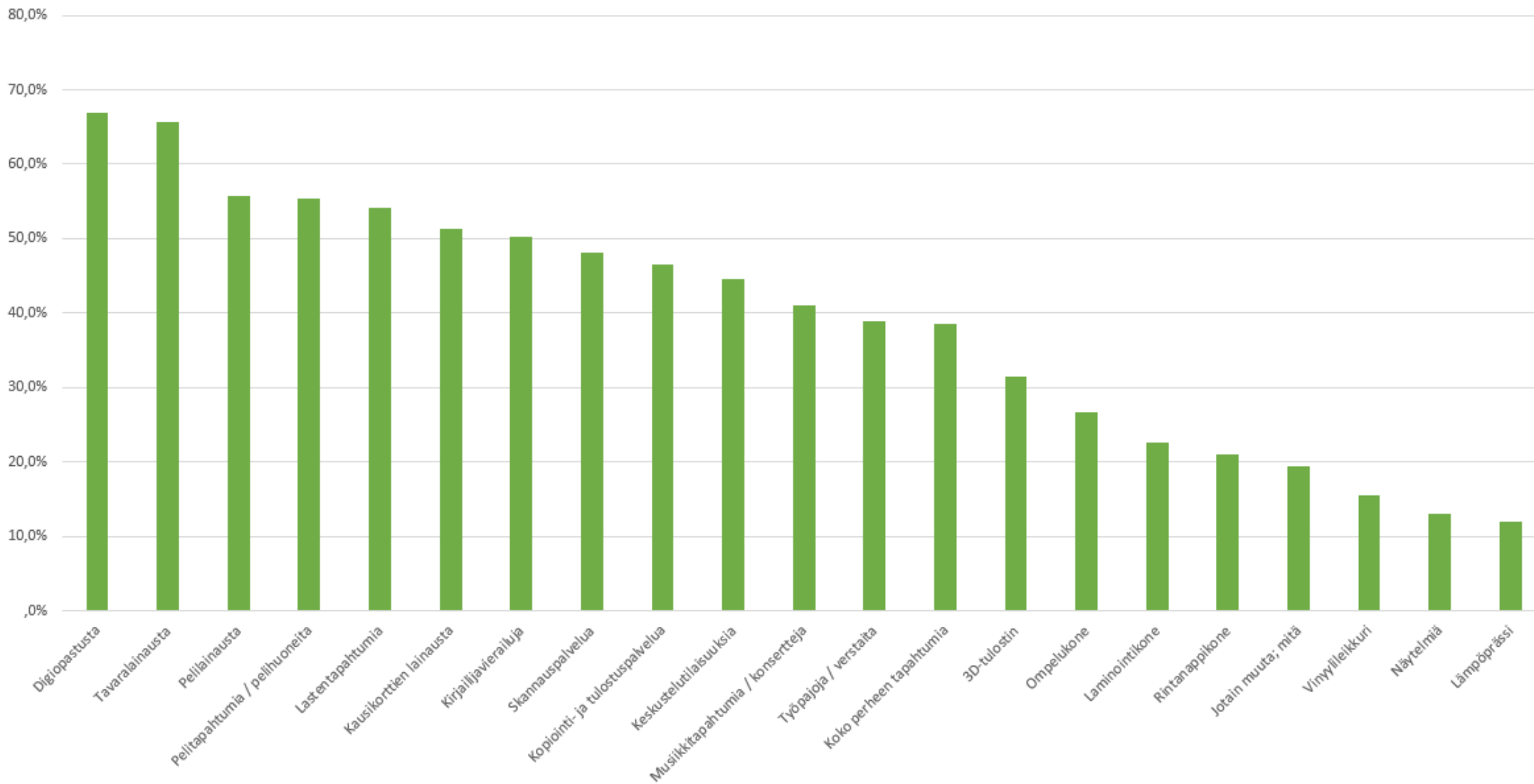

Tarvitsetko tai oletko tarvinnut lisäkoulutusta lisätehtävien vuoksi?

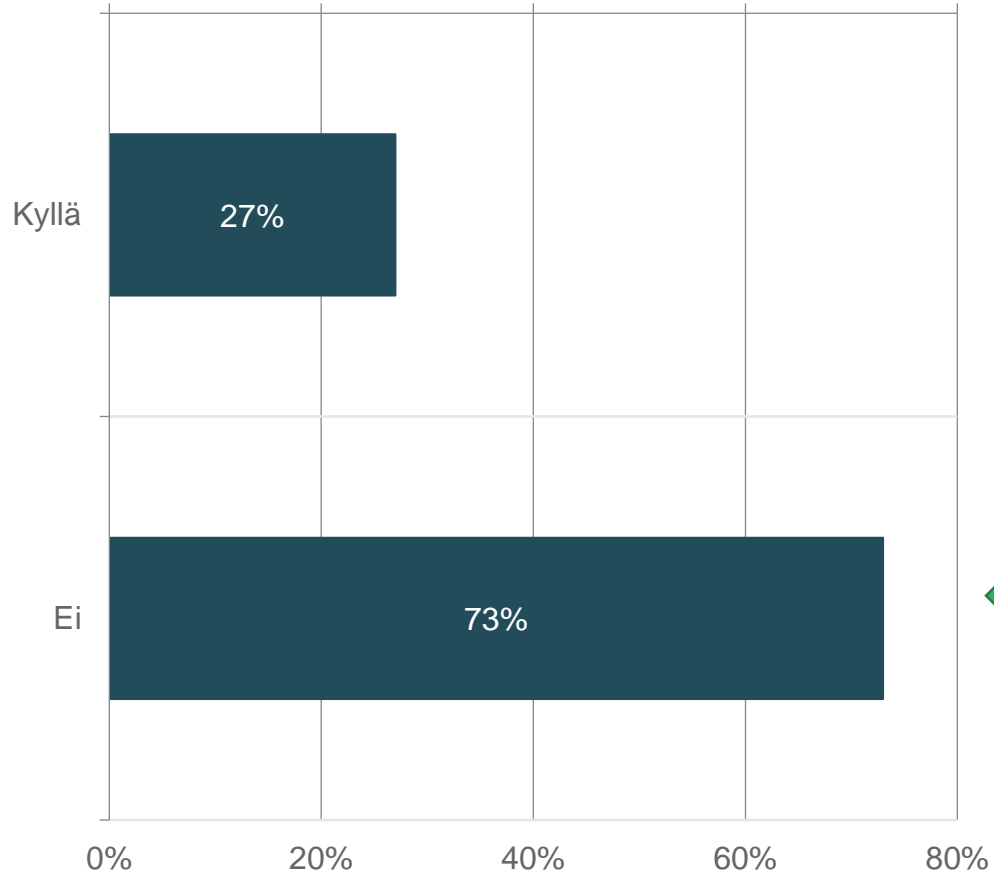

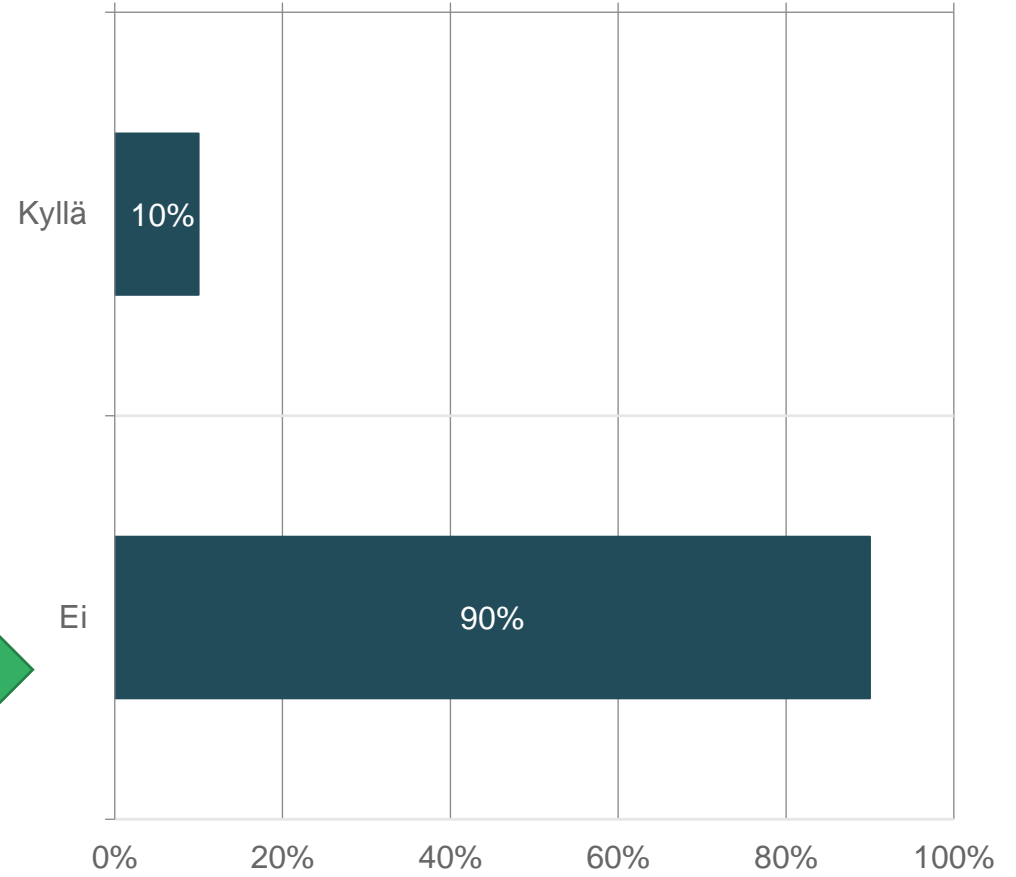
Onko työpaikkasi palvelutarjontaan lisätty joitakin seuraavista toiminnoista / palveluista?
Voit valita useamman vaihtoehdon

Onko tehtävänkuvaustasi päivitetty muuttuneiden tehtävien tai lisätehtävien vuoksi?

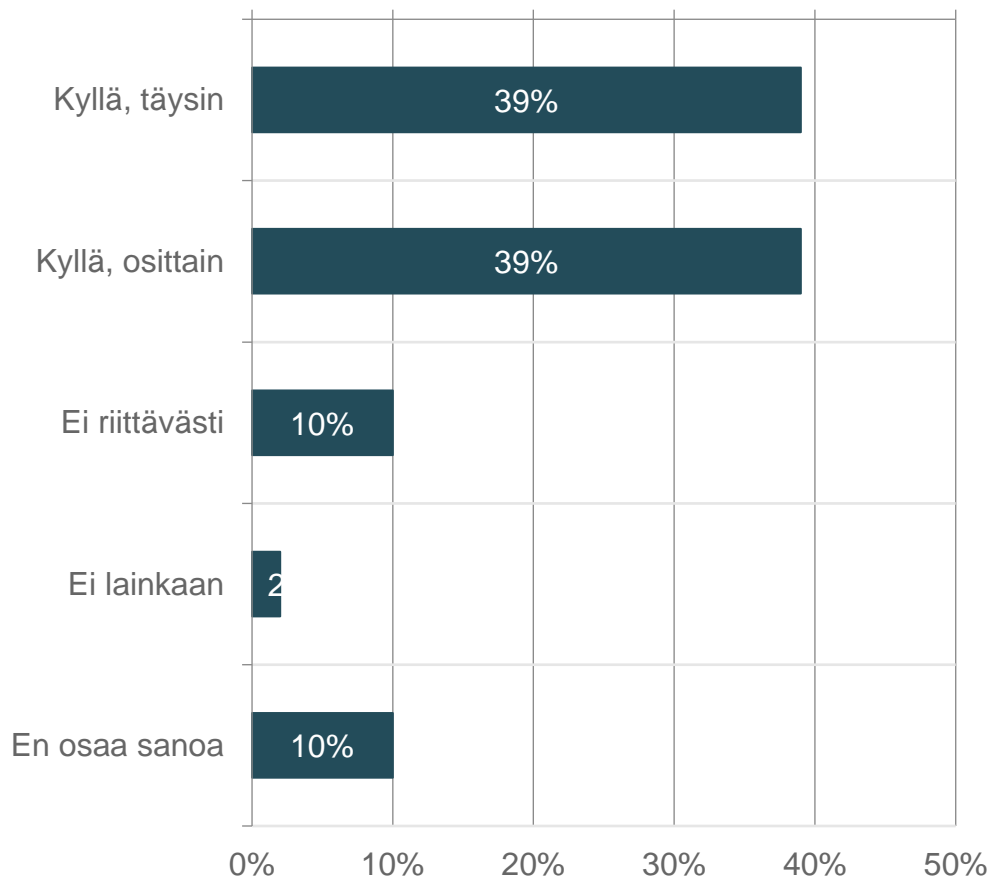
Onko palkkaustasi tarkistettu muuttuneiden tehtävien tai lisätehtävien vuoksi?

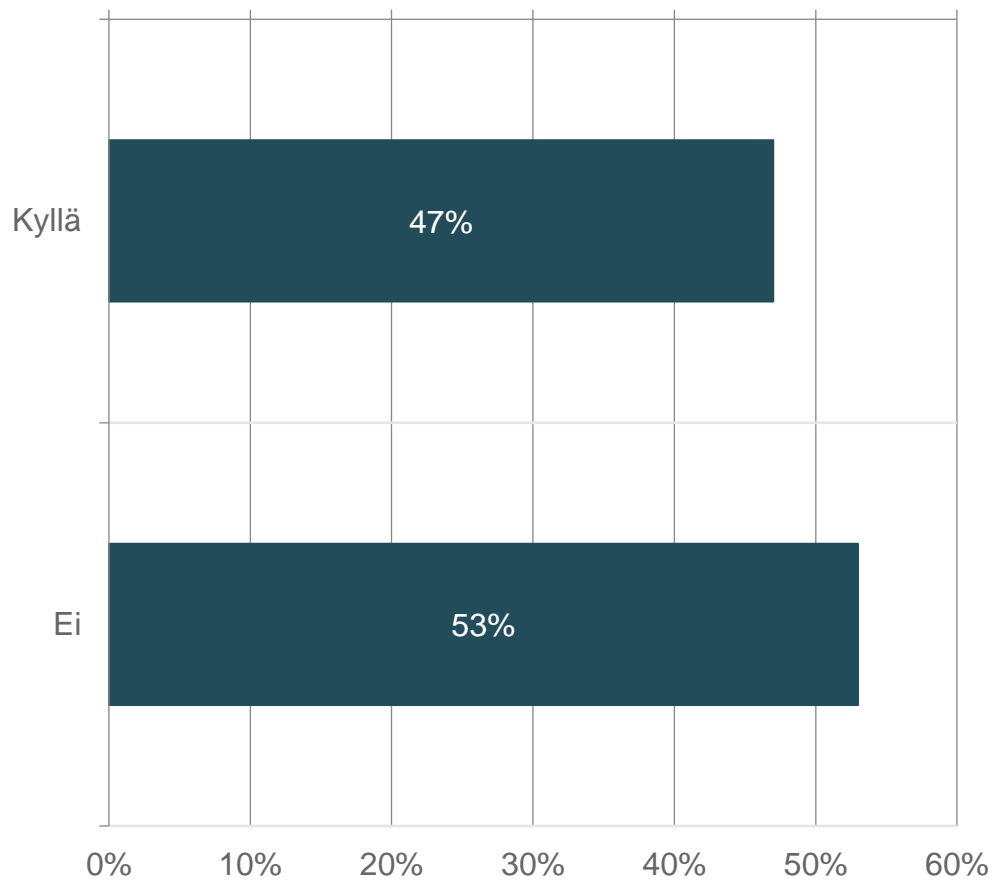
Pätevyysvaatimukset ja henkilöstövähennykset

Onko työpaikallesi palkattu henkilöitä pätevyysvaatimuksien mukaisesti?

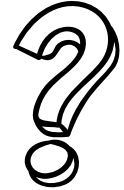

Onko henkilöstömäärää vähennetty työpaikallasi viimeisen kolmen vuoden aikana?

Millä perusteella henkilöstövähennyksiä on tehty?

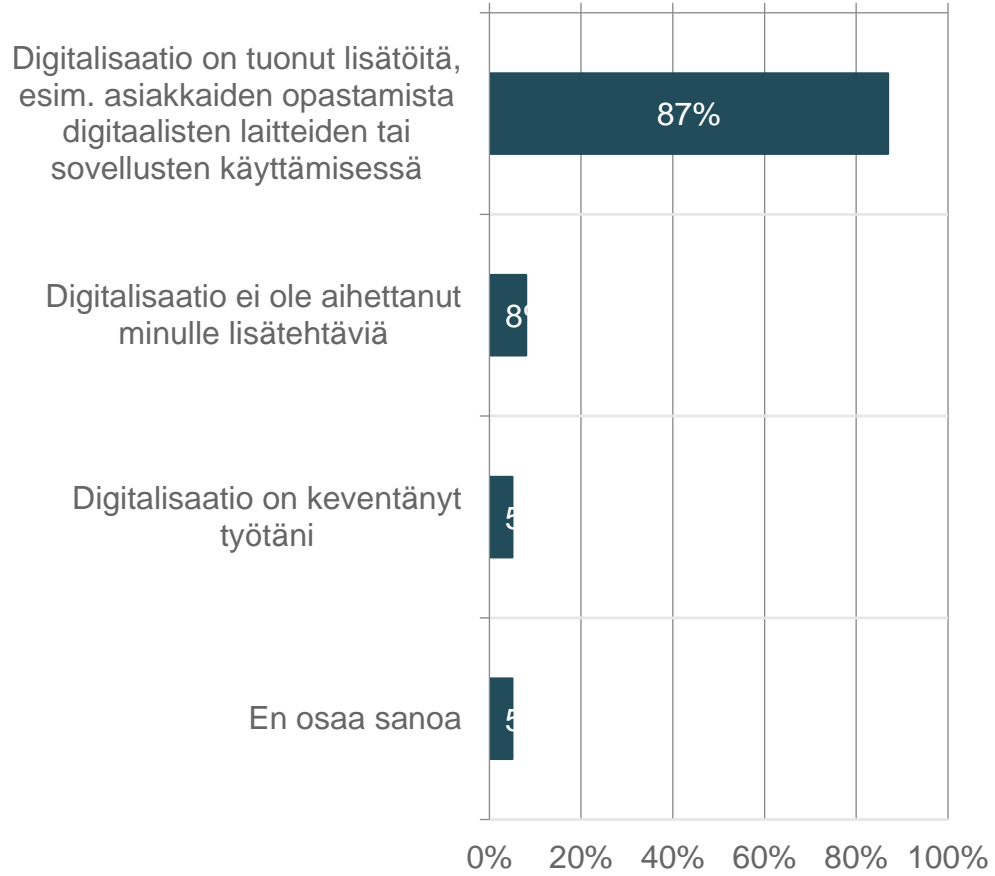

- Eläköityneiden tilalle ei palkata uusia työntekijöitä.
 - Tämä oli perusteena jopa 51 %:ssa vastauksista
 - Työtehtäviä yhdistetty
- Säästöt, budjettileikkaukset
- Määräaikaisten osuutta vähennetty
- Kirjastoautotoiminta lakkautettu
- Muita syitä:
 - Koulutussopimuksella oleva työharjoittelija lasketaan ”vahvuuteen”
 - Liikkuvat työntekijät, vain osan viikosta paikalla
 - Omatoimikirjasto; tällä perustellaan työvoiman vähennystarvetta vaikka työmäärä taustatöineen säilyy ennallaan

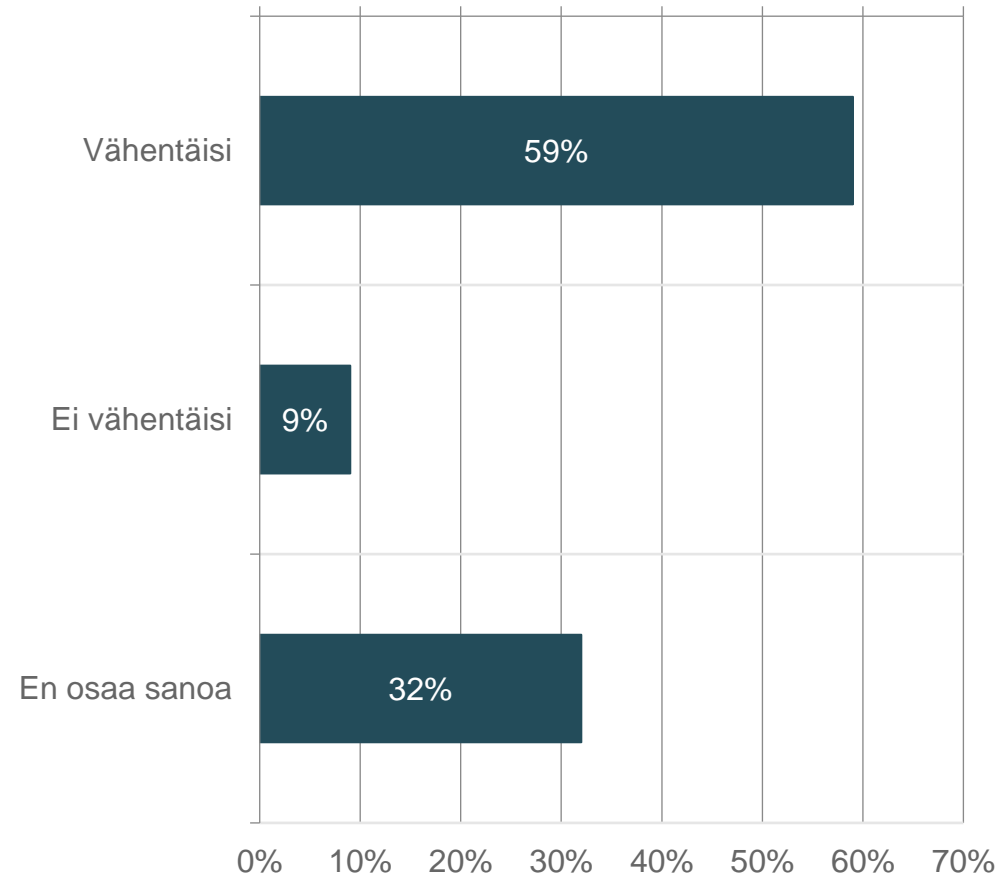
Digitalisaation aiheuttamat muutokset työnkuvaan

Onko digitalisaatio tuonut työnkuvaasi lisähaastetta? Vai onko se helpottanut työntekoasi?

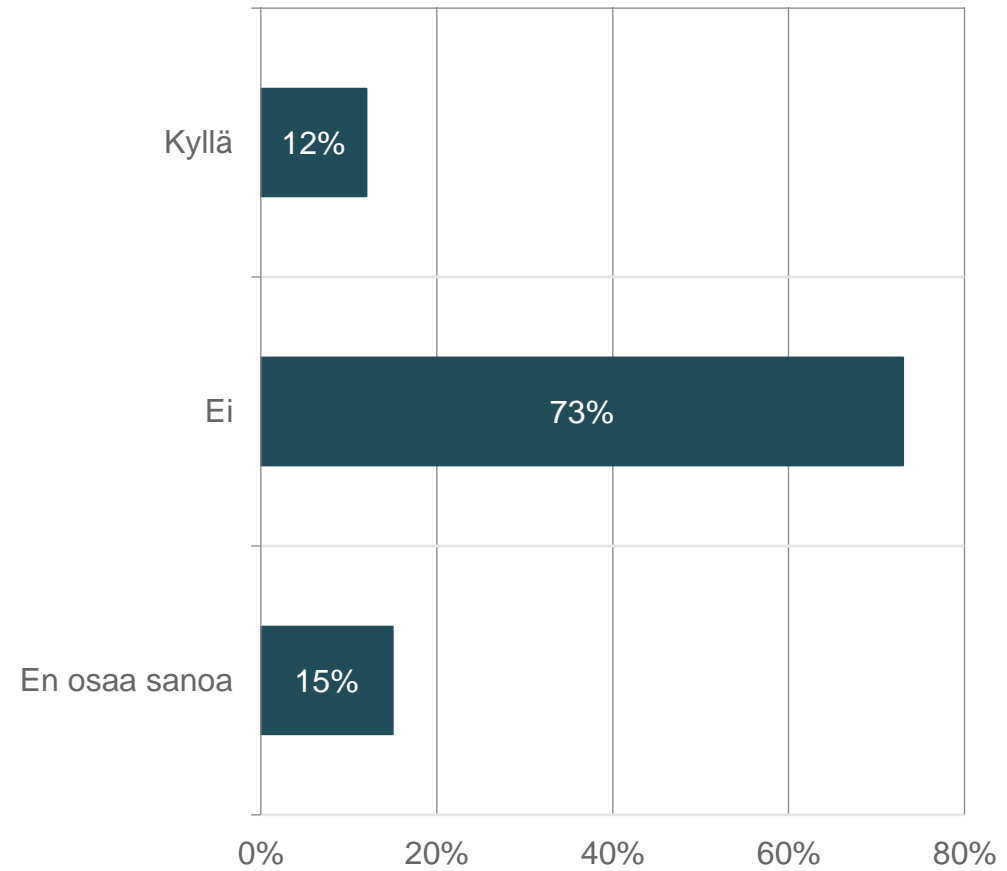
Jos kirjastonne lähellä olisi kunnan digitaalisia palveluita tarjoava tai niiden käyttämiseen opastusta antava kunnan asiakaspalvelupiste, vähentäisikö se erilaisten digitaalisten lomakkeiden täyttämisen avustamistilanteita kirjastossanne?

Mielikuva kirjastotyöstä

Onko mielestäsi kirjastoalasta yhteiskunnassa oikeanlainen mielikuva?

Vallitseva mielikuva kirjastoista

- Yhteiskunnassa on vallalla vielä väärä, vanhanaikainen mielikuva kirjastotyöstä. **Ei riittävästi tunneta monipuolisia palveluita eikä kirjastotyön laajuutta, kirjastoissa tehtävää taustatyötä eikä hahmoteta koko työmäärää.** Kirjastot tarjoavat maksuttomia palveluja ja mahdollisuuksia, joista ei olla tietoisia. Kirjastotoiminta on muuttunut täysin, mm. omatoimikirjaston ja e-aineistojen myötä.
- Ammattitaidon laajuutta ja monipuolisuutta ei ymmärretä. Työ vaatii monenlaista osaamista, moniammatillisuutta. Kirjastotyössä tarvitaan logistiikkaymmärrystä, laajat ICT-taidot, tietoa tilaisuuksien järjestämisestä, ryhmäohjaustaitoa, laajaa yleissivistystä, hyviä sosiaalisia taitoja jne.
- Työ on hyvin **yhteisöllistä**, jopa sosiaalityötä muistuttavaa: ”kirjastot ei ole enää tuhansien tarinoiden koteja vaan puuhamaita”. Hiljaisesta tilasta on luovuttu vuosia sitten. **Kirjasto voisi olla ”koko kylän olohuone”; luonteva kohtaamispaikka kokoontumisiin ja harrastuksiin.**
- Kirjasto on ”monipuolinen tietovaranto”. Ei ymmärretä, miten laajasti kirjastossa annetaan digiopastusta ja mitä kaikkea kirjastokortilla lopulta kuntalainen saakaan.
- Kuvitellaan, että kirjastotyö on hyvin rauhallista ja leppoisaa. **Toisaalta myös odotukset ja vaatimukset erilaiseen osaamiseen ovat kasvaneet.**
- **Kirjastoissa tehdään myös tavallaan jopa nuorisotyöhön kuuluvaa työtä.** Koulun ja kodin jälkeen kirjasto on suuri vaikuttaja nuorten elämässä paikkakunnilla, joissa nuorisopalveluita ei päivittäin ole tarjolla. Laaja yhteistyö koulujen ja päiväkotien kanssa on monille yllätys.
- **Etenkin päättäjien ymmärrystä kirjastotyöntekijöiden ammatinkuvasta ja perehtymistä palvelukirjon laajuuteen toivottiin.** Kirjastolain ymmärrys sekä kirjaston mahdollisuuksien tunteminen.

Miten mielikuvaa voisi parantaa?

- Korostaa **maksuttomuutta, yhdenvertaisuutta, tasavertaisuutta**. Jokaisella mahdollisuus saada virikkeitä ja iloa elämään.
- Asiakaspalvelu, henkilökohtainen palvelu!
- Esittelemällä **monipuolista palvelutarjontaa**, tuoda esille kirjastoa kohtaamispaikkana. Tietoiskuja kirjaston työvaiheista: esim. luettelointi, asiasanoitus, kokoelman hoito, kaukopalvelu, aineiston kunnossapito ja kotipalvelu.
- Kirjasto on **”väylä oikean tiedon äärelle”**, elinikäisen oppimisen paikka
- Kirjastot auttavat asiakkaita digitaalisten palveluiden käyttämisessä
- **Lisäämällä resursseja**, sillä kirjasto on vahvasti varhaiskasvatuksen ja koulujen tukena oppimisen ja luku-, kirjoitus- ja digitaitojen edistämässä.
- Tuomalla esille **todellista työnkuvaa ja tehtävien vaativuutta. Palkkausta parantamalla.**
- **Sosiaalinen näkökulma:** Kirjasto on monelle yksinäiselle turvapaikka. Syrjäytymistä ehkäisevä paikka.
- Uusia elämyksiä tarjoava taho. **Suuri vaikutus kuntalaisten hyvinvoinnille!**

Kirjastoammattilaisen työnkuva tulevaisuudessa

Miten kirjastoalan ammattilaisen tehtäväkuva kehittyy tulevaisuudessa?

- Kirjastolaiset muuttuvat **moniosaajiksi** (digitaidot, sosiaaliset taidot, pedagogiset taidot, lähituki)
- **Digitaidot** ja digiosaamisen vaatimukset korostuvat sekä asiakasopastamisessa että digitaalisten aineistojen ja ohjelmistojen käsittelyssä.
- **Asiantuntijuus** lisääntyy.
- **Asiakaspalvelu** korostuu. Asiakaskohtaamiset lisääntyvät. Sosiaalisten taitojen vaatimus korostuu. Ikääntyvien digiopastusta ja palveluohjausta.
- Tarinankerronta lapsille jatkossakin suosittua. Kirjasto on koululaisille iltapäiväkerhon korvike.
- Tapahtumien järjestäminen lisääntyy.
- Kirjastoammattilaisen taitopaletti täydentyy: sisältötuntemus, digiosaaminen, asiakaspalvelu ja sosiaaliset taidot
- **Muuttuuko kirjastojen asiakaspalvelu entistä yksilöllisempään ja valmentavampaan suuntaan?**

”Kirjastossa hoidetaan monien eri alojen tehtäviä: kulttuuri, opetus, digi- ja it-opastus, tapahtumatoiminta, nuorisotyö, sosiaalityö”

www.jytyliitto.fi